

Književnost in umetnost.

„Ljubljanski Zvon“. Vsebinska 1., 64 stranih debelega zvezka: 1. A. Aškerc: Buddha v brahmanski knjižnici. Indska legenda. 2. Evgen Štefanič: Fata morgana. To zanimivo povest piše odlični slovenski literat, ki pa se to pot v znani svoji skromnosti skriva za pseudonim. 3. Fr. Vidic: Kopitar in Vuk. 4. Premec: Kotanjska elita. Ta najnovejša Premčeva povest je fina satira na izvestne licemerske slovenske kroge. 5. Borut: Črez leto dni. 6. Laščan: V bedi. 7. Rudolf: Še malo časa. 8. Dolenski: Sveti večer v roparskem brlogu. 9. Listek: O gosp. prof. Kaspreta trditvi glede Lendovšekove-Štriftofove „Slovenske čitanke za Nemce“. — Prva nemška vadnica. — Zgodovina srednjega veka. — Mittheilungen des Musealvereines für Krain. — Die Aufgabe der Erforschung der südslavischen Dialekte. — Petindvajsetletnica „Glasbene Maticice“. — Slovensko gledališče. — „Nova nada“. — Vedeževavka. — Naznanilo. — „Ljubljanski Zvon“ izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji vse leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30 kr., četrt leta 1 gld. 15 kr. Za vse neavstrijske dežele po 5 gld. 60 kr. na leto. Posamezni zvezki se dobivajo po 40 kr. Dijaki, učitelji in učiteljice dobivajo „Ljubljanski Zvon“ za znižano ceno 4 goldinarjev. — „Lj. Zv.“ ima mnogo sodrukov med učitelji; posebno marljiv in spreten pripovedovalec in ob jednem tudi pesnik je naš tovariš, ki se skriva za imenom „Premec“, na katerega smemo biti učitelji ponosni. Želimo le, da bi vstrajal v započetem delu, da lahko potem pri vsaki priliki pokažemo svetu učitelja kot delavca na polji narodne prosvete in probuje.

„Slovenka“. — Glasilo slovenskega ženstva. — Letnik II. — Zvezek I. ima to-le vsebino: Pred smrtjo. Anton Medved. — Na blejskem otoku. Márica II. — „Slovenki“ in Slovenkam za novo leto. Márica II. — Na Silvestrov večer. Márica. — Novi šopki. Ela. — V samotni. Vida. — Znameniti ruski skladatelji. Severin. — Nesreče lastne ne žalujem. Márica II. — Starka. Milka. — Pesem. Dolski. — Ženska vzgoja v Rusiji. K. Z—ć. — Album čeških žen. A. Zavadil. — Par odkritosrčnih besedij o salonskem vedenju. Fr. G—tl. — Književnost. — Razno. Cena „Slovenki“ je 3 gld. Izhaja vsako drugo soboto.

Zgodovina župnij v dekaniji Kranj. Spisal Jožef Lavtižar, duhovnik ljubljanske škofije. Prvi zvezek: Kranj. Cena 30 kr. V Ljubljani 1898. Založil pisatelj. — Tisek Katoliške tiskarne. — Lepo knjigo smo čitali z največjim zanimanjem. Zbranih je v nji mnogo zgodovinskih podatkov, ki so ležali raztreseni po raznih arhivih in knjigah, kar je prizadejalo č. g. pisatelju obilo dela in truda. Dolžnost vsakega domoljuba bodi, da si nabavi lepo knjigo ter s tem pokaže nekako zahvalo in priznanje marljivemu pisatelju, da bode s tem večjim veseljem nadaljeval prelepo započeto delo.

Naši dopisi.

Z Goriškega. (Naše žalostne šolske razmere.) Hvaležni smo vrlemu „Učiteljskemu Tovarišu“, da podaja primorskemu učiteljstvu svoje predale na razpolago; veseli nas tudi, da se je oglasil g. dr. H. Tuma ter kaže dobro voljo, pomagati učiteljstvu na Goriškem. Goriški učitelji smo res pravi trpini! Kdor si pri nas ne zasluži s postranskim delom vsaj okoli 300 gld. na leto, ne more vzdrževati sebe in družine, naj živi še tako skromno in štedljivo. Lov na postranski zaslužek dela, da je pri nas vse, kakor bi bilo zakleto. Tukaj se razen male družbe nihče ne briga za stanovsko izboljšanje in za napredek deželnega učiteljstva. Predsednik učiteljskega društva za goriško okolico je nadučitelj, občinski tajnik, občinski blagajničar, orglavec in imovit posestnik. Da se s tolikimi postranskimi opravili obložen ne more dosti pečati z mislimi, kako bi se dalo učiteljstvu na Goriškem po-

magati, je jasno. Ta mož je sicer občudovanja vreden, da že toliko let opravlja razna postranska opravila, brez katere posebne nesreče, a za predsednika učiteljskega društva ni, ker ne more priti do tega, da bi obračal zadostno pozornost stanovskim zadevam. In takega moža, proti kateremu sicer kot osebi nimamo ničesar, voli naše učiteljstvo že leta in leta za predsednika svojemu društvu; zato je pa tudi društveno življenje zastarelo in zaspano; zato se še tisto malo, kar sklepa društvo, ne izvršuje. — Sklenilo se je že pred več leti, da se ustanovi deželno učiteljsko društvo ali zaveza okrajnih učiteljskih društev, a nameni in sklepi so običali, deželnega učiteljskega društva še vedno nimamo; brez tega pa ne moremo storiti potrebnih korakov za izboljšanje svojih žalostnih gmotnih razmer. — Predlansko leto so hoteli vstopiti v društvo nekateri učitelji, ki so bili izstopili iz njega, ker predsedništvo ni izvrševalo sklepov, a odbor jih v svoji veliki modrosti ni hotel sprejeti pred občinim zborom, ker bi morda povzročili, da bi se izpremenile naše kineške razmere. — Šlo je za najvitalnejše učiteljske zadeve, a naše društvo se ni oglasilo, ker se je balo zamere od one strani, ki želi učitelja obdržati na stopinji cerkovnika. — Tolminski okraj je imel dva odlična moža, ki sta bila zmožna, da bi izvršila kaj koristnega; a jeden teh se je pričel ukvarjati z izdelovanjem sira in z drugimi rečmi, ki so sicer dobre in potrebne, pa učiteljstvu ne pomagajo iz sedanjega siromaštva; drugi se bori z osebnimi nadlogami; vsem skupaj pa se zdi jako važno, naj li bodo šolska vodstva slavna, čislana, ali brez častnega naslova. Proti zadnjemu so pripravljene ugovarjati do zadnje instance. — Naši tovariši na Krasu so se pred nekaterimi leti živahno gibali, a delali so samo za šolo in nase skoraj pozabili; sedaj je pa tudi tam vsa živahnost izginila. Trudijo se menda tudi oni, kakor mi, da zadoste vedno večjim zahtevam v šoli in da si s postranskimi opravili kaj prislužijo, ker bi drugače ne mogli s svojo družino vsaj kolikor toliko stanu primerno izhajati. — Naše učiteljice molijo ob svojem prostem času rožni venec in nabirajo darove za Salezijance, ki nameravajo poslati toliko in toliko misijonarjev v Patagonijo in na Ognjene otoke, in hodijo — brez večerje spat, da se morejo dostojno oblačiti. — Bolj zavedne in prebrisane med njimi, ki ne gledajo toliko na naslov kakor tolminsko učiteljstvo, si pomagajo iz dežele na Stajersko, kjer dobivajo podučiteljice 190 gld. na leto več nego pri nas učiteljice. Učitelji z družino si ne morejo pomagati tako lahko iz dežele, ker bi bilo treba za potovanje od 50—100 gld.; zato so navezani na deželo in čakajo, da jim pridejo boljši časi sami ob sebi ali po milosti naših narodnih očetov, ki že tako sami dobro vedo, kako se godi učiteljstvu na Goriškem. — Če se gmotno stanje učiteljstva na Goriškem kmalu ne izboljša, se pokažejo nasledki. Kdor bode le mogel, si bode pomagal iz dežele; učiteljski kandidatje, ko dovrše učiteljske, bodo iskali službe pri sodiščih, davkarijah, poštah, pri žandarmeriji i. t. d., in nedostajanje učiteljskega osebja bode od leta do leta večje. Ko se starši vedno bolj zavedó, da je n. pr. osivel učitelj slabše plačan nego mlad kancelist s par gimnazijalnimi razredi, bodo tudi vedeli, kam naj pošljejo svoje sinove v službo. Sicer pa že sedaj trpimo na Goriškem na pičem številu učiteljev in učiteljic. Naši odlični narodnjaki se kaj radi hvalijo, kako skrbe za blaginjo narodovo; to je pa večkrat sama navadna fraza. Učitelj, ki le nekoliko pregleda razmere drugih narodov, zapazi, da skrbe Nemci in tržaški Italijani za svoje šolstvo in učiteljstvo ter ga ne puste v ubožtvu; le slovenski učitelji smo trpini. — Če naši narodni prvaki ne uredijo boljše svojega šolstva in ne poskrbe kakor Nemci po raznih deželah in Lahih v Trstu za deželno učiteljstvo, pride čas, ko se polaste ali prvi ali drugi ljudske šole in učiteljstva na Goriškem, jo uredijo ter z njeno pomočjo raznarodijo slovenski del dežele, kakor delajo Lahih v tržaški okolici že več let z vidnim vspehom. — Prej ali slej mora priti na Goriškem do tega, da bodo gospodovali ali Slovenci ali Lahih, ali pa si Nemci narodno podredijo prve in druge; v tem kulturnem boju pa zmagajo oni, ki bodo imeli razumnejše in naprednejše